Streda 10. marca 2021

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

UZNESENIA

EURÓPSKY PARLAMENT

P9_TA(2021)0071

Smerom k mechanizmu EÚ na kompenzáciu uhlíka na hraniciach, ktorý bude zlučiteľný s pravidlami WTO

Uznesenie Európskeho parlamentu z 10. marca 2021 o mechanizme EÚ na kompenzáciu uhlíka na hraniciach v súlade s pravidlami WTO (2020/2043(INI))

(2021/C 474/01)

Európsky parlament,

— so zreteľom na dohodu prijatú na 21. konferencii zmluvných strán (COP21) Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy (ďalej len „UNFCCC“) v Paríži 12. decembra 2015 (ďalej len „Parížska dohoda“),

— so zreteľom na správu Programu OSN pre životné prostredie z roku 2019 o medzerách v oblasti emisií (Emissions Gap Report),

— so zreteľom na osobitné správy Medzivládneho panelu o zmene klímy (ďalej len „IPCC“) o globálnom otepľovaní o 1,5 °C a o oceánoch a kryosfére,

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 11. decembra 2019 o Európskej zelenej dohode (COM(2019)0640),

— so zreteľom na oznámenie Komisie zo 17. septembra 2020 s názvom Ambicióznejšie klimatické ciele pre Európu na rok 2030 (COM(2020)0562) a jeho sprievodné posúdenie vplyvu (SWD(2020)0176),

— so zreteľom na závery Európskej rady z 12. decembra 2019 a zo 17. až 21. júla 2020,

— so zreteľom na svoje uznesenie z 23. júla 2020 o záveroch z mimoriadneho zasadnutia Európskej rady 17. až 21. júla 2020 ([1]),

— so zreteľom na závery a odporúčania Európskeho dvora audítorov uvedené v jeho osobitnej správe č. 18/2020 z 15. septembra 2020 s názvom Systém EÚ na obchodovanie s emisiami: bezodplatné prideľovanie kvót si vyžaduje lepšie zameranie,

— so zreteľom na svoje uznesenie z 28. novembra 2019 o núdzovom stave v oblasti klímy a životného prostredia ([2]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 15. januára 2020 o Európskej zelenej dohode ([3]),

([1]) Prijaté texty, P9_TA(2020)0206.
([2]) Prijaté texty, P9_TA(2019)0078.
([3]) Prijaté texty, P9_TA(2020)0005.

— so zreteľom na svoje stanovisko k cieľu v oblasti klímy do roku 2030, ktorým je 60 % zníženie emisií skleníkových plynov v porovnaní s úrovňami z roku 1990 ([4]),

— so zreteľom na článok 54 rokovacieho poriadku,

— so zreteľom na stanoviská Výboru pre medzinárodný obchod, Výboru pre hospodárske a menové veci, Výboru pre rozpočet a Výboru pre priemysel, výskum a energetiku,

— so zreteľom na správu Výboru pre životné prostredie, verejné zdravie a bezpečnosť potravín (A9-0019/2021),

A. keďže nepriaznivé vplyvy zmeny klímy priamo ohrozujú životy ľudí a suchozemské a morské ekosystémy, ako sa potvrdzuje v osobitných správach IPCC o globálnom otepľovaní o 1,5 °C a o oceánoch a kryosfére; keďže tieto vplyvy sú nerovnomerne rozdelené, čo má najnepriaznivejší vplyv na chudobnejšie krajiny a ľudí;

B. keďže podľa Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) sa očakáva, že od roku 2030 zmena klímy spôsobí ďalších približne 250 000 úmrtí zapríčinených podvýživou, maláriou, hnačkami a teplotným stresom;

C. keďže priemerná globálna teplota sa už zvýšila o vyše 1,1 °C v porovnaní s predindustriálnou úrovňou ([5]);

D. keďže EÚ a jej členské štáty sa podľa Parížskej dohody zaviazali realizovať opatrenia v oblasti klímy na základe najnovších dostupných vedeckých dôkazov a teraz majú za cieľ dosiahnuť klimatickú neutralitu najneskôr do roku 2050;

E. keďže v ostatných desaťročiach sa EÚ podarilo úspešne oddeliť územné emisie skleníkových plynov od hospodárskeho rastu, pričom emisie skleníkových plynov klesli o 24 %, zatiaľ čo HDP v rokoch 1990 až 2019 vzrástol o viac ako 60 %; keďže sa tým nezohľadňujú emisie EÚ zakotvené v jej medzinárodnom obchode, a preto sa podceňuje jej celosvetová uhlíková stopa;

F. keďže v roku 2015 pomer dovezených emisií k emisiám vyvezeným z EÚ dosahoval približne 3:1, pričom sa doviezlo 1 317 miliónov ton CO_2 a 424 miliónov ton sa vyviezlo ([6]);

G. keďže existujúce právne predpisy EÚ účinne plnia ciele v oblasti klímy, ktoré boli doteraz prijaté; keďže súčasný návrh systému obchodovania s emisiami (ďalej len „EU ETS“), najmä existujúce ustanovenia o úniku uhlíka, neposkytol účinné stimuly na potrebnú dekarbonizáciu určitých odvetví, najmä v priemysle, a v niektorých prípadoch viedol k neodôvodneným neočakávaným ziskom pre prijímajúce spoločnosti, ako zdôraznil Európsky dvor audítorov ([7]);

H. keďže Komisia by mala pokračovať vo svojej práci na vývoji metodík na zistenie uhlíkovej a environmentálnej stopy výrobku, pričom by mala uplatňovať prístup založený na celom životnom cykle a zabezpečiť, aby započítavanie zahrnutých emisií vo výrobkoch čo najviac odrážalo realitu vrátane emisií z medzinárodnej dopravy;

I. keďže Komisia by mala preskúmať aj vysledovateľnosť výrobkov a služieb s cieľom presnejšie určiť všetky vplyvy ich životného cyklu, ako je ťažba a používanie materiálov, výrobný proces a využívanie energie a spôsob použitej dopravy, s cieľom vytvoriť databázy;

([4]) Pozmeňujúce návrhy prijaté Európskym parlamentom 8. októbra 2020 k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovuje rámec na dosiahnutie klimatickej neutrality a mení nariadenie (EÚ) 2018/1999 (európsky klimatický predpis), prijaté texty, P9_TA(2020)0253.

([5]) Svetová meteorologická organizácia (WMO), Vyhlásenie o stave globálnej klímy v roku 2019.

([6]) Fezzigna, P., Borghesi, S., Caro, D., Revising Emission Responsibilities through Consumption-Based Accounting: A European and Post-Brexit Perspective, (Revízia emisných povinností prostredníctvom účtovníctva založeného na spotrebe: Európska perspektíva a výhľad po brexite), Sustainability, 17. januára 2019.

([7]) Pozri osobitnú správu EDA č. 18/2020.

Streda 10. marca 2021

J. keďže približne 27 % celosvetových emisií CO_2 zo spaľovania palív sa v súčasnosti týka tovaru, s ktorým sa obchoduje na medzinárodnej úrovni ([8]); keďže 90 % medzinárodnej nákladnej dopravy sa uskutočňuje po mori, čo vedie k značným emisiám skleníkových plynov; keďže do počiatočného vnútroštátne stanoveného príspevku EÚ boli zahrnuté len emisie skleníkových plynov z domácej vodnej navigácie; keďže to podlieha revízii na základe zvýšeného cieľa EÚ na rok 2030;

K. keďže kríza spôsobená ochorením COVID-19 priniesla dôležité ponaučenia a keďže v návrhu Komisie na nový nástroj obnovy Next Generation EU sa zdôrazňuje, že je potrebné posilniť európsku zvrchovanosť a odolnosť že sú potrebné krátke okruhy, najmä kratšie dodávateľské reťazce;

L. keďže je nevyhnutné, aby Komisia mala integrovanú víziu politík v oblasti klímy, napríklad riešením cieľov v oblasti znižovania emisií, ako sú ciele pre námornú dopravu, v koordinácii so stratégiami stanovovania cien uhlíka;

M. keďže zabezpečenie účinného a primeraného stanovovania cien uhlíka v rámci širšieho regulačného prostredia môže slúžiť ako hospodársky stimul na zavedenie výrobných metód s menšou stopou skleníkových plynov a môže podnietiť investícií do inovácie a nových technológií, zabezpečuje dekarbonizáciu a obehovosť hospodárstva Únie; keďže v tejto súvislosti môže zohrávať úlohu účinný mechanizmus kompenzácie uhlíka na hraniciach (ďalej len „CBAM“);

N. keďže obchod môže byť dôležitým nástrojom, ktorý podporuje udržateľný rozvoj a pomáha v boji proti zmene klímy; keďže jednotný trh EÚ je druhým najväčším spotrebiteľským trhom na svete, čím sa Únia dostáva do jedinečného postavenia ako globálneho normotvorcu;

O. keďže boj proti zmene klímy je faktorom konkurencieschopnosti a sociálnej spravodlivosti a ponúka veľký potenciál z hľadiska priemyselného rozvoja, vytvárania pracovných miest, inovácií a regionálneho rozvoja;

P. keďže článok XX Všeobecnej dohody o clách a obchode (ďalej len „GATT“) umožňuje členom Svetovej obchodnej organizácie (ďalej len „WTO“) vykonávať opatrenia potrebné na ochranu života alebo zdravia ľudí, zvierat alebo rastlín (b) alebo prírodných zdrojov (g);

Q. keďže EÚ by mala akceptovať, že tretia krajina zaviedla CBAM, ak si táto krajina uplatňuje vyššiu cenu uhlíka;

R. keďže prezident USA Biden sa vo svojej volebnej platforme zaviazal „zaviesť poplatky za kompenzáciu uhlíka alebo kvóty na výrobky s uhlíkovou náročnosťou z krajín, ktoré neplnia svoje záväzky v oblasti klímy a životného prostredia“; keďže by to vytvorilo novú príležitosť na spoluprácu medzi EÚ a USA v boji proti zmene klímy a obnove tohto kľúčového partnerstva;

S. keďže zvýšené ambície EÚ v oblasti zmeny klímy by nemali viesť k riziku úniku uhlíka pre európske priemyselné odvetvia;

Všeobecné poznámky

1. je hlboko znepokojený, že momentálne žiadny z predložených vnútroštátne stanovených príspevkov (NDC) vrátane NDC EÚ a jej členských štátov nie je v súlade s cieľom udržať zvýšenie globálnej teploty výrazne pod hodnotou 2 °C, ako je to stanovené v Parížskej dohode, a pritom sa usilovať o obmedzenie jej nárastu na 1,5 °C nad predindustriálnymi úrovňami;

2. je znepokojený nedostatočnou spoluprácou niektorých obchodných partnerov EÚ v medzinárodných rokovaniach o klíme v posledných rokoch, čo, ako sa nedávno zaznamenalo na konferencii COP25, oslabuje našu kolektívnu globálnu schopnosť dosiahnuť ciele Parížskej dohody; nabáda všetky strany, aby podporovali spoločné globálne úsilie založené na vedeckých poznatkoch, ktoré môže zaručiť dosiahnutie týchto cieľov; vyzýva Komisiu a Radu, aby v rámci dohovoru UNFCCC presadzovali transparentný, spravodlivý a inkluzívny rozhodovací proces;

([8]) Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD), Emisie CO_2 obsiahnuté v medzinárodnom obchode a domácom konečnom dopyte: metodika a výsledky s použitím medzištátnej vstupno-výstupnej databázy OECD, 23. novembra 2020.

3. zdôrazňuje, že EÚ a jej členské štáty majú zodpovednosť a príležitosť naďalej zohrávať vedúcu úlohu v globálnych opatreniach v oblasti klímy spolu s ostatnými vedúcimi svetovými producentmi emisií; poukazuje na to, že EÚ stojí na čele globálnych opatrení v oblasti klímy, o čom svedčí jej prijatie cieľa dosiahnuť klimatickú neutralitu najneskôr do roku 2050 a jej plán na zvýšenie svojho cieľa zníženia emisií skleníkových plynov do roku 2030; dôrazne nabáda Komisiu a členské štáty, aby ešte viac zintenzívnili svoju diplomaciu v oblasti klímy pred a po prijatí jej legislatívneho návrhu o CBAM a zabezpečila najmä nepretržitý dialóg s obchodnými partnermi s cieľom stimulovať celosvetové opatrenia v oblasti klímy; zdôrazňuje potrebu súbežného diplomatického úsilia s cieľom zabezpečiť včasné zapojenie susedných krajín EÚ;

4. zdôrazňuje ústrednú úlohu občanov a spotrebiteľov pri energetickej transformácii a význam stimulácie a podpory rozhodnutí spotrebiteľov s cieľom znížiť účinky zmeny klímy prostredníctvom podpory udržateľných činností a vedľajších prínosov, ktoré vedú k vyššej kvalite života;

5. berie na vedomie návrh Komisie stanoviť cieľ EÚ v oblasti klímy na rok 2030 „aspoň na 55 % čisté zníženie emisií“ v porovnaní s úrovňami z roku 1990; zdôrazňuje však skutočnosť, že Európsky parlament prijal vyšší cieľ na úrovni 60 %;

6. berie na vedomie, že Únia síce výrazne znížila svoje domáce emisie skleníkových plynov, ale emisie skleníkových plynov spojené s dovozom do EÚ nepretržite rastú, čo oslabuje úsilie Únie o zníženie jej globálnej stopy emisie skleníkových plynov; zdôrazňuje, že čistý dovoz tovaru a služieb do EÚ predstavuje viac ako 20 % domácich emisií CO_2 Únie; domnieva sa, že obsah skleníkových plynov v dovoze by sa mal lepšie monitorovať s cieľom identifikovať možné opatrenia na zníženie globálnej stopy emisií skleníkových plynov EÚ;

Navrhnutie CBAM, ktorý je v súlade s pravidlami WTO

7. podporuje zavedenie CBAM za predpokladu, že bude v súlade s pravidlami WTO a dohodami EÚ o voľnom obchode tým, že nebude diskriminačný ani nebude predstavovať skryté obmedzovanie medzinárodného obchodu; domnieva sa, že CBAM by ako taký pre európske priemyselné odvetvia a obchodných partnerov EÚ vytvoril podnet na dekarbonizáciu ich odvetví, a preto by podporil politiky EÚ v oblasti klímy aj globálne politiky zamerané na neutralitu skleníkových plynov v súlade s cieľmi Parížskej dohody; jednoznačne uvádza, že CBAM by mal byť navrhnutý výlučne na presadzovanie cieľov v oblasti klímy a nemal by sa zneužívať ako nástroj na posilnenie protekcionizmu, neopodstatnenej diskriminácie alebo obmedzení; zdôrazňuje, že tento mechanizmus by mal podporovať ekologické ciele EÚ, najmä lepšie riešiť emisie skleníkových plynov zakotvené v priemysle EÚ a medzinárodnom obchode, pričom by mal byť nediskriminačný a zameraný na dosiahnutie rovnakých podmienok na celosvetovej úrovni;

8. zdôrazňuje, že najmenej rozvinuté krajiny a malé ostrovné rozvojové štáty by mali mať osobitné postavenie, aby sa zohľadnili ich osobitosti a potenciálne negatívne vplyvy CBAM na ich rozvoj;

9. pripomína osobitné obmedzenia a výzvy, ktoré musia riešiť najvzdialenejšie regióny, najmä z dôvodu ich odľahlosti, ostrovného charakteru a obmedzeného trhu, a vyzýva, aby sa v CBAM na základe článku 349 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“) náležite zohľadnila ich špecifickosť;

10. zdôrazňuje, že zavedenie CBAM by malo byť súčasťou balíka legislatívnych opatrení na zabezpečenie rýchleho zníženia emisií skleníkových plynov pochádzajúcich z výroby a spotreby EÚ, najmä zvýšením energetickej účinnosti a intenzívnejším používaním obnoviteľných zdrojov energie; zdôrazňuje, že CBAM by mal byť spojený s politikami zameranými na umožnenie a podporu investícií do nízkouhlíkových priemyselných procesov, a to aj prostredníctvom inovačných finančných nástrojov, nového akčného plánu pre obehové hospodárstvo a širšej priemyselnej politiky EÚ, ktorá je environmentálne ambiciózna a sociálne spravodlivá, s cieľom riadiť dekarbonizovanú reindustrializáciu Európy a vytvoriť kvalitné pracovné miesta na miestnej úrovni a zabezpečiť konkurencieschopnosť európskeho hospodárstva, pričom sa splnia ambície EÚ v oblasti klímy a ponúkne predvídateľnosť a istota na zabezpečenie investícií do klimatickej neutrality;

11. zdôrazňuje, že normy pre výrobky môžu zabezpečiť nízkouhlíkovú výrobu efektívne využívajúcu zdroje a zároveň pomôcť zaručiť minimálne negatívne vplyvy používania výrobkov na životné prostredie; preto vyzýva Komisiu, aby ako doplnok k zavedeniu CBAM navrhla ambicióznejšie a záväznejšie normy a normy týkajúce sa výrobkov uvádzaných na trh EÚ, pokiaľ ide o znižovanie emisií skleníkových plynov a úspory zdrojov a energie, a to na podporu rámca politiky udržateľných výrobkov a nového akčného plánu pre obehové hospodárstvo;

Streda 10. marca 2021

12. domnieva sa, že s cieľom zabrániť možným narušeniam vnútorného trhu a v celom hodnotovom reťazci by sa CBAM mal vzťahovať na všetok dovoz výrobkov a komodít, na ktoré sa vzťahuje EU ETS, a to aj v prípade, že sú súčasťou medziproduktov alebo konečných produktov; zdôrazňuje, že CBAM by sa ako východiskový bod (už v roku 2023) a po posúdení vplyvu mal vzťahovať na odvetvie energetiky a energeticky náročné priemyselné odvetvia ako výroba cementu, ocele, hliníka, rafinácia ropy, výroba papiera, skla, chemikálií a hnojív, ktoré naďalej dostávajú značné bezodplatné prídely emisných kvót a stále predstavujú 94 % priemyselných EÚ;

13. zdôrazňuje, že obsah emisií skleníkových plynov v dovážaných výrobkoch by sa mal započítavať na základe transparentných, spoľahlivých a aktualizovaných referenčných hodnôt pre jednotlivé výrobky na úrovni zariadení v tretích krajinách, ale ak štandardne dovozca údaje neposkytne, mal by sa zohľadniť globálny priemerný obsah emisií skleníkových plynov v jednotlivých výrobkoch rozdelený podľa rôznych výrobných metód s meniacimi sa intenzitami emisií; domnieva sa, že pri stanovovaní cien uhlíka pre dovážané výrobky by sa mali zohľadňovať aj priame a nepriame emisie, a preto by mali zahŕňať aj uhlíkovú náročnosť elektrickej siete špecifickú pre danú krajinu, alebo ak dovozca sprístupní údaje o intenzite uhlíkovej náročnosti spotreby energie na úrovni zariadenia;

14. poznamenáva, že Komisia v súčasnosti posudzuje všetky rôzne možnosti zavedenia CBAM od daňových nástrojov až po mechanizmy využívajúce EU ETS; zdôrazňuje, že spôsoby navrhovania CBAM by sa mali preskúmať spolu s revíziou EU ETS, aby sa zabezpečila ich komplementárnosť a súdržnosť a zabránilo by sa prekrývaniu, ktoré by viedlo k dvojitej ochrane priemyselných odvetví EÚ; zdôrazňuje význam transparentného procesu za CBAM, a to aj spoluprácou s WTO a obchodnými partnermi EÚ v koordinácii s Európskym parlamentom a dôkladným posúdením a porovnaním účinnosti, efektívnosti a právnej uskutočniteľnosti rôznych foriem CBAM s cieľom znížiť celkové globálne emisie skleníkových plynov; trvá na tom, že hlavným cieľom CBAM je životné prostredie a že environmentálne kritériá by preto mali zohrávať zásadnú úlohu pri výbere nástroja, čím sa zabezpečí predvídateľná a dostatočne vysoká cena uhlíka, ktorá stimuluje investície do dekarbonizácie s cieľom splniť ciele Parížskej dohody;

15. zdôrazňuje, že je dôležité posúdiť vplyv jednotlivých možností na životnú úroveň spotrebiteľov, najmä tých, ktorí patria k zraniteľnejším skupinám, ako aj ich vplyv na príjmy; vyzýva Komisiu, aby do posúdenia vplyvu zahrnula aj dôsledky príjmov z CBAM ako vlastného zdroja pre rozpočet EÚ v závislosti od zvoleného návrhu a podmienok;

16. domnieva sa, že s cieľom riešiť potenciálne riziko úniku uhlíka pri súčasnom dodržiavaní pravidiel WTO musí CBAM účtovať poplatky za obsah uhlíka v dovoze spôsobom, ktorý odráža náklady na emisie oxidu uhličitého, ktoré platia výrobcovia z EÚ; zdôrazňuje, že v stanovovaní cien uhlíka v rámci mechanizmu by sa mal zohľadňovať dynamický vývoj ceny kvót EÚ v rámci EÚ ETS pri súčasnom zaručení predvídateľnosti a menšej volatility ceny uhlíka; zastáva názor, že dovozcovia by mali kúpiť kvóty z osobitného súboru kvót pre EU ETS, ktorých cena uhlíka zodpovedá cene uhlíka v deň transakcie v rámci EU ETS; zdôrazňuje, že zavedenie CBAM je len jedným z opatrení pri vykonávaní cieľov európskej zelenej dohody a musia ho sprevádzať potrebné opatrenia v sektoroch mimo ETS, ako aj ambiciózna reforma systému EU ETS s cieľom zabezpečiť, aby sa zabezpečilo zmysluplné stanovovanie cien uhlíka, ktoré plne rešpektuje zásadu „znečisťovateľ platí“, a prispieť k potrebnému zníženiu emisií skleníkových plynov v súlade s aktualizovaným cieľom EÚ v oblasti klímy na rok 2030 a s cieľom dosiahnuť nulovú bilanciu emisií skleníkových plynov do roku 2050, a to aj riešením lineárneho redukčného faktora, ako aj potenciálnym znížením minimálnej ceny uhlíka;

17. zdôrazňuje, že spotrebná daň (alebo daň) z obsahu uhlíka vo všetkých spotrebovaných výrobkoch, či už domácich alebo dovážaných, by úplne neriešila riziko úniku uhlíka, bola by technicky náročná vzhľadom na zložitosť sledovania uhlíka v globálnych hodnotových reťazcoch a mohla by predstavovať značnú záťaž pre spotrebiteľov; uznáva, že pevné clo alebo daň z dovozu by mohli byť jednoduchým nástrojom, ktorý by poskytoval silný a stabilný signál o environmentálnej cene dovezeného uhlíka; domnieva sa však, že vzhľadom na svoju pevnú povahu by takáto daň bola menej pružným nástrojom na odzrkadlenie vývoja ceny v rámci EU ETS; zdôrazňuje, že v praxi by meniaca sa daň, ktorá automaticky odráža cenu v systéme EU ETS, bola ekvivalentom fiktívneho ETS; uznáva, že ak by mal CBAM fiškálnu povahu, existuje možnosť, že by sa zaviedol mechanizmus založený na článku 192 ods. 2 ZFEÚ;

18. zdôrazňuje, že dovozcovia by mali mať možnosť v súlade s normami EÚ pre meranie, vykazovanie a overovanie v rámci EU ETS preukázať, že obsah uhlíka v ich výrobkoch je nižší ako uvedené hodnoty, a podľa toho mať úžitok z prispôsobenej splatnej sumy, aby sa podnecovali inovácie a investície do udržateľných technológií na celom svete; domnieva sa, že uvedené by nemalo predstavovať neprimeranú záťaž pre malé a stredné podniky (ďalej len „MSP“); zdôrazňuje, že vykonávanie mechanizmu bude musieť byť podporené súborom noriem EÚ, ktoré zabránia jeho obchádzaniu či zneužitiu, a jeho správa si bude vyžadovať silnú nezávislú infraštruktúru;

19. zdôrazňuje, že CBAM by mal zabezpečiť, aby sa dovozcom z tretích krajín neúčtoval poplatok za obsah uhlíka v ich výrobkoch dvakrát, a tak sa zabezpečilo, že sa s nimi bude zaobchádzať na rovnakom základe a bez diskriminácie; vyzýva Komisiu, aby pozorne posúdila vplyv rôznych možností CBAM na najmenej rozvinuté krajiny;

20. zdôrazňuje, že na rozdiel od ETS by tento mechanizmus nemal zaobchádzať so spaľovaním dreva ako paliva, ako by bolo uhlíkovo neutrálne, a v revidovanom a aktualizovanom rámci by mal mať uhlík, ktorý je súčasťou vyťaženého dreva a vyčerpanej pôdy, stanovenú cenu;

21. naliehavo vyzýva Komisiu, aby dbala na minimalizáciu rizík, že sa vývozcovia dovážajúci do EÚ budú snažiť vyhnúť mechanizmu alebo ohroziť jeho účinnosť, napríklad presmerovaním výroby medzi trhmi alebo vývozom polotovarov;

Obchodné aspekty CBAM

22. žiada, aby sa Parížska dohoda a jej ciele stali jednou z hlavných usmerňujúcich zásad obchodnej politiky, ktorej sa musia prispôsobiť všetky obchodné iniciatívy a ich politické nástroje, a to okrem iného jej začlenením, ako dôležitého prvku, do dohôd o voľnom obchode; je presvedčený, že takáto účelová obchodná politika môže byť dôležitou hnacou silou pri nasmerovaní hospodárstiev k dekarbonizácii s cieľom dosiahnuť ciele v oblasti klímy stanovené v Parížskej dohode a Európskej zelenej dohode;

23. vyjadruje hlboké znepokojenie nad narúšaním multilaterálneho obchodného systému; vyzýva Komisiu, aby aktívne spolupracovala s vládami obchodných partnerov s cieľom zabezpečiť nepretržitý dialóg o tejto iniciatíve, čím sa poskytnú stimuly pre opatrenia v oblasti klímy v rámci Únie, ako aj u jej obchodných partnerov; zdôrazňuje, že obchodná politika sa môže a mala by sa využívať na podporu pozitívneho environmentálneho programu a na zabránenie veľkým rozdielom v ambíciách v oblasti životného prostredia medzi EÚ a zvyškom sveta, a že CBAM by mal byť navrhnutý ako opatrenie dopĺňajúce opatrenia kapitol o obchode a udržateľnom rozvoji dohôd Únie o voľnom obchode; zdôrazňuje, že konečným cieľom iniciatívy musia byť globálne opatrenia, v dôsledku ktorých bude CBAM nadbytočný, keďže zvyšok sveta sa snaží dosiahnuť úroveň ambícií, ktoré si v oblasti znižovania emisií CO_2 stanovila EÚ; domnieva sa preto, že CBAM by sa mal považovať za prostriedok na urýchlenie tohto procesu, a nie za prostriedok protekcionizmu; očakáva, že Komisia začne rokovania o globálnom prístupe v rámci WTO alebo G20;

24. domnieva sa, že medzinárodný obchod a obchodná politika sú kľúčovými faktormi umožňujúcimi prechod na klimaticky neutrálne obehové globálne hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje a ako také majú podporovať globálne úsilie o dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja OSN a Parížskej dohody; domnieva sa, že je naliehavo potrebné uskutočniť komplexnú reformu WTO, ktorá jej umožní zaručiť spravodlivý obchod a zároveň bojovať proti globálnemu otepľovaniu; konštatuje, že pravidlá GATT pochádzajú z roku 1947, a zastáva názor, že ich treba prehodnotiť v súčasnom kontexte klimatickej krízy; očakáva, že Komisia prijme naliehavé iniciatívy na reformu WTO s cieľom dosiahnuť súlad s cieľmi v oblasti klímy; vyzýva Komisiu, aby zintenzívnila svoje úsilie o globálne stanovovanie cien CO_2 a uľahčila obchod s technológiami na ochranu klímy a životného prostredia napríklad iniciatívami v obchodnej politike, ako je dohoda WTO o environmentálnych tovaroch;

25. vyzýva Komisiu, aby pokračovala v mnohostranných reformách WTO, ktoré zosúlaďujú medzinárodné obchodné právo s cieľmi Parížskej dohody a s inými aspektmi medzinárodného práva, najmä s dohovormi Medzinárodnej organizácie práce (ďalej len „MOP“); poukazuje na to, že CBAM je v súlade s pravidlami WTO, ak je navrhnutý s jasným environmentálnym cieľom zameraným na zníženie celosvetových emisií skleníkových plynov a ak zachováva najvyššiu environmentálnu integritu;

26. zdôrazňuje, že CBAM môže pomôcť prispieť k cieľom trvalo udržateľného rozvoja; pripomína, že podpora dôstojnej práce je tiež cieľom trvalo udržateľného rozvoja, a naliehavo vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, aby sa tovar uvádzaný na trh EÚ vyrábal za podmienok, ktoré sú v súlade s dohovormi MOP;

27. poznamenáva, že na to, aby bol CBAM zlučiteľný s pravidlami WTO, jeho základom by mali byť ustanovenia GATT, ako je článok I (zásada najvyšších výhod), článok III (zásada národného zaobchádzania) a prípadne článok XX (všeobecné výnimky), ktorých odôvodnením by mala byť jedine prísna ochrana životného prostredia, t. j. zníženie globálnych emisií CO_2 a zabránenie úniku uhlíka;

28. zdôrazňuje zásadu nediskriminácie v článku III GATT; zdôrazňuje, že rovnaké zaobchádzanie s dovozom a domácou výrobou je kľúčovým kritériom na zabezpečenie zlučiteľnosti akéhokoľvek opatrenia s pravidlami WTO; zdôrazňuje, že CBAM by mal vytvoriť rovnaké podmienky pre EÚ domácich a zahraničných výrobcov tým, že by uplatňoval poplatok rovnocenný s ETS za emisie uhlíka z dovezených tovarov v týchto odvetviach bez ohľadu na ich pôvod, čím by sa zabezpečila plná ochrana európskeho priemyslu pred únikom uhlíka a zabránilo sa prenosu emisií do tretích krajín; zdôrazňuje, že vykonávanie CBAM by malo zabrániť dvojitej ochrane zariadení EÚ, a zároveň by sa mal posúdiť vplyv na vývoz a závislé odvetvia v celom hodnotovom reťazci; zdôrazňuje, že koncepcia CBAM by sa mala riadiť jednoduchou zásadou, podľa ktorej by jedna tona uhlíka nemala byť chránená dvakrát;

29. zdôrazňuje, že je dôležité zabezpečiť rovnaké podmienky na celosvetovej úrovni pre konkurencieschopnosť európskych priemyselných odvetví bez toho, aby mali škodlivé účinky na klímu a životné prostredie; naliehavo preto vyzýva Komisiu, aby zvážila možné zavedenie vývozných zliav, ale len vtedy, ak môže v plnej miere preukázať ich pozitívny vplyv na klímu a ich zlučiteľnosť s pravidlami WTO; zdôrazňuje, že s cieľom zabrániť nepriaznivým vplyvom na klímu stimulovaním menej efektívnych výrobných metód pre európske vývozné odvetvia a zabezpečiť zlučiteľnosť s pravidlami WTO by každá forma potenciálnej podpory vývozu mala byť transparentná, primeraná a nemala by viesť k žiadnemu druhu konkurenčných výhod pre vývozné odvetvia EÚ v tretích krajinách a mala by sa prísne obmedziť na najúčinnejšie zariadenia, aby sa zachovali stimuly na znižovanie emisií skleníkových plynov pre vyvážajúce spoločnosti EÚ;

30. zdôrazňuje, že každý mechanizmus musí stimulovať priemysel v EÚ a mimo nej k výrobe čistých a konkurencieschopných výrobkov a zabrániť úniku uhlíka bez toho, aby boli ohrozené obchodné príležitosti;

31. poznamenáva, že CBAM je súčasťou európskej zelenej dohody a nástrojom na dosiahnutie cieľa EÚ nulových čistých emisií skleníkových plynov v roku 2050; konštatuje, že CBAM by mohol priamo alebo nepriamo ovplyvniť priemyselné odvetvia s najvyššími emisiami uhlíka a s najintenzívnejšou obchodnou výmenou, a že by sa s nimi malo počas tohto procesu konzultovať; ďalej poznamenáva, že CBAM by mohol ovplyvniť dodávateľské reťazce tak, že by internalizovali náklady na emisie oxidu uhličitého; zdôrazňuje, že prípadný CBAM by sa mal ľahko spravovať a nemal by neprimerane finančne a administratívne zaťažovať podniky, a to najmä MSP;

CBAM a vlastné zdroje

32. uznáva, že CBAM by sa mohol vykonávať buď ako rozšírenie súčasného režimu ciel, alebo ako doplnkový systém v rámci existujúceho rámca EU ETS; zdôrazňuje, že oba prístupy by mohli byť v úplnom súlade s iniciatívou týkajúcou sa vlastných zdrojov;

33. podporuje zámer Komisie použiť príjmy vytvorené v rámci mechanizmu kompenzácie uhlíka na hraniciach ako nové vlastné zdroje rozpočtu EÚ a vyzýva Komisiu, aby zabezpečila plnú transparentnosť v súvislosti s používaním týchto príjmov; zdôrazňuje však, že rozpočtová úloha CBAM by mala byť len vedľajším produktom nástroja; domnieva sa, že tieto nové príjmy by mali umožniť väčšiu podporu opatreniam v oblasti klímy a cieľom ekologického dohovoru, ako je spravodlivý prechod a dekarbonizácia európskeho hospodárstva, ako aj zvýšenie príspevku EÚ k medzinárodnému financovaniu opatrení v oblasti zmeny klímy v prospech najmenej rozvinutých krajín a malých ostrovných rozvojových štátov, ktoré sú najviac ohrozené zmenou klímy, najmä s cieľom podporiť ich v procese industrializácie na základe čistých a dekarbonizovaných technológií; vyzýva Komisiu, aby vo svojom nadchádzajúcom návrhu zohľadnila sociálne efekty mechanizmu s cieľom minimalizovať ich; zdôrazňuje, že príjmy z CBAM by sa v nijakom prípade nemali používať ako skryté dotácie pre európske priemyselné odvetvia s vysokou úrovňou znečistenia, čo by v konečnom dôsledku ohrozilo jej zlučiteľnosť s WTO;

34. pripomína, že Európsky parlament, Rada a Komisia sa dohodli na vytvorení nových vlastných zdrojov vrátane CBAM v priebehu budúceho viacročného finančného rámca v Medziinštitucionálnej dohode zo 16. decembra 2020 o rozpočtovej disciplíne, spolupráci v rozpočtových záležitostiach a správnom finančnom riadení, ako aj o nových vlastných zdrojoch vrátane plánu na zavedenie nových vlastných zdrojov (MID) ([9]); zdôrazňuje, že pridelenie finančných tokov prameniacich z CBAM do rozpočtu EÚ by pomohlo zmierniť problém fiškálnej rovnocennosti a zabezpečilo by

([9]) Ú. v. EÚ L 433 I, 22.12.2020, s. 28.

spravodlivé rozdelenie jeho vplyvu medzi členské štáty, ako aj štíhlu štruktúru s minimálnymi administratívnymi režijnými nákladmi; preto dospel k záveru, že vymedzenie týchto výnosov ako vlastného zdroja EÚ by znížilo podiel príspevkov založených na HND na financovaní rozpočtu EÚ, a tak by pomohlo spravodlivo rozdeliť vplyv CBAM medzi všetky členské štáty; domnieva sa, že akékoľvek úspory na vnútroštátnej úrovni v dôsledku nižších príspevkov založených na HND posilnia fiškálny priestor členských štátov;

35. berie na vedomie rôzne obozretné odhady príjmov v rozmedzí od 5 do 14 miliárd EUR ročne v závislosti od rozsahu pôsobnosti a koncepcie nového nástroja; zdôrazňuje, že rozpočet EÚ je v každom prípade mimoriadne vhodný na absorbovanie výkyvov príjmov alebo dokonca dlhodobých regresívnych účinkov;

36. je odhodlaný zabezpečiť, aby vlastný zdroj založený na CBAM bol súčasťou koša vlastných zdrojov, ktoré budú dostatočné na pokrytie celkových očakávaných výdavkov na splatenie istiny a úrokov prijatých pôžičiek v rámci nástroja Next Generation EU pri súčasnom dodržiavaní zásady všeobecnosti; okrem toho pripomína, že akýkoľvek prebytok z plánu splácania musí tiež zostať v rozpočte EÚ ako všeobecný príjem;

37. zdôrazňuje, že zavedenie koša nových vlastných zdrojov, ako sa uvádza v pláne zavedenia nových vlastných zdrojov v rámci medziinštitucionálnej dohody, by mohlo uľahčiť lepšie zameranie výdavkov na úrovni EÚ na prioritné oblasti a spoločné verejné statky pri vysokom zvýšení efektívnosti v porovnaní s vnútroštátnymi výdavkami; pripomína, že akékoľvek nedodržanie podmienok dohodnutých v MID jednou z troch inštitúcií by ju mohli vystaviť právnemu napadnutiu zo strany ostatných inštitúcií;

38. vyzýva inštitúcie, aby konali aktívne na základe a v duchu plánu zavedenia nových vlastných zdrojov podľa medziinštitucionálnej dohody, ktorá stanovuje, že tento nový vlastný zdroj má nadobudnúť účinnosť najneskôr do 1. januára 2023;

Vykonávanie CBAM a ďalšie aspekty

39. zdôrazňuje, že vykonávanie CBAM musí byť sprevádzané odstránením všetkých foriem dotácií škodlivých pre životné prostredie poskytovaných energeticky náročným priemyselným odvetviam na vnútroštátnej úrovni; vyzýva Komisiu, aby zhodnotila rôzne postupy členských štátov v tejto veci vzhľadom na zásadu „znečisťovateľ platí“;

40. žiada, aby sa CBAM monitoroval prostredníctvom nezávislého orgánu pod záštitou Komisie, ktorý by mal pravidelne na požiadanie podávať správy a poskytovať transparentné informácie Európskemu parlamentu, Rade a Komisii, a to najmenej dvakrát ročne;

41. konštatuje, že EÚ je najväčším svetovým dovozcom uhlíka a že obsah uhlíka v tovare vyvážanom z Európy je výrazne nižší ako obsah uhlíka v dovážanom tovare; na základe toho usudzuje, že európske úsilie v boji proti zmene klímy je väčšie ako priemerné medzinárodné úsilie; zdôrazňuje, že na meranie celkového vplyvu Únie na klímu je potrebná spoľahlivá metóda nahlasovania, v ktorej sa zohľadňujú emisie dovážaného tovaru a služieb do EÚ;

42. ďalej zdôrazňuje, že dostatočné medzinárodné úsilie v oblasti klímy napríklad prostredníctvom stabilných, rozšírených a konzistentných medzinárodných cien uhlíka a plne konkurencieschopných technológií, výrobkov a výrobných postupov s nízkymi emisiami spôsobí, že tento mechanizmus zastará; zdôrazňuje, že zmena klímy je globálnym problémom, ktorý si vyžaduje globálne riešenia, a preto sa domnieva, že EÚ by mala naďalej podporovať zavedenie globálneho rámca na stanovovanie cien CO_2 v súlade s článkom 6 Parížskej dohody; vyzýva Komisiu, aby navrhla jasný a ambiciózny časový harmonogram vykonávania a vývoja mechanizmu; pripomína, že niektoré technické riešenia na znižovanie emisií CO_2 sú stále v pilotnej fáze, a vyzýva preto Komisiu, aby pokračovala v úsilí o ich ďalší rozvoj; vyzýva Komisiu, aby tento mechanizmus navrhla ako súčasť komplexného a dlhodobého politického balíka, ktorý bude v súlade s dosiahnutím vysoko energeticky účinného hospodárstva efektívne využívajúceho zdroje s nulovou bilanciou emisií skleníkových plynov najneskôr do roku 2050;

43. pripomína, že politika EÚ v oblasti klímy, priemyselná politika a cieľ udržiavať a zvyšovať udržateľný hospodársky rast musia ísť ruka v ruke; zdôrazňuje, že každý mechanizmus musí byť začlenený do našej priemyselnej stratégie s cieľom stimulovať priemyselné odvetvia k výrobe čistých a konkurencieschopných výrobkov;

Streda 10. marca 2021

44. zdôrazňuje, že správne fungujúci mechanizmus by mal zabezpečiť zníženie emisií dovážaných do EÚ a poskytnúť najúčinnejšiu ochranu klímy pred rizikom úniku uhlíka pri súčasnom dodržiavaní pravidiel WTO; zdôrazňuje, že mechanizmus by mal byť navrhnutý spôsobom, ktorý zabezpečí jeho účinné a jednoduché uplatňovanie a súčasne zabráni obchádzaniu, ako je napríklad presúvanie zdrojov alebo dovoz polotovarov či konečných výrobkov, na ktoré sa mechanizmus nevzťahuje;

45. vyzýva Komisiu, aby poskytla technické poradenstvo a podporu priemyselným odvetviam doma a v zahraničí, najmä MSP, pri vytváraní spoľahlivých systémov započítavania emisií skleníkových plynov pre dovoz s cieľom zachovať silný európsky priemysel bez vytvárania technických prekážok pre obchodných partnerov;

46. požaduje osobitné hodnotenie vplyvu mechanizmu na MSP a hospodársku súťaž v rámci vnútorného trhu; žiada, aby sa v prípade potreby vytvoril podporný mechanizmus pre MSP, ktorý by sa úspešne prispôsobil novej trhovej realite, čím by sa zabránilo tomu, aby sa stali obeťami nekalých praktík väčších účastníkov trhu;

47. ďalej konštatuje, že s cieľom zabrániť nekalej hospodárskej súťaži na európskom trhu by mechanizmus nemal vytvárať žiadne konkurenčné nevýhody medzi konkurenčnými materiálmi; zdôrazňuje, že materiály vhodné z hľadiska ochrany klímy by nemali byť vystavované konkurenčným nevýhodám;

48. zdôrazňuje jeho význam pri zabezpečovaní zastupovania európskych občanov a ich záujmov a pri prispievaní k dosiahnutiu priorít EÚ, ako je ochrana klímy, udržateľný rast a medzinárodná konkurencieschopnosť; vyzýva preto Komisiu a Radu, aby v plnej miere zapojili Európsky parlament ako spoluzákonodarcu do legislatívneho procesu s cieľom vytvoriť mechanizmus;

o

o o

49. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade a Komisii.